

Samling av nazieffekter

Trenger vi et nazi-museum?

Av Eyvind Bagle, Oslo

En anonym giver vil at det offentlige skal finansiere utstillingen av hans imponerende samling av nazieffekter. Over tredve års virksomhet ligger bak samlingen, og den er utvilsomt meget verdifull. Det er prisverdig at vedkomme vil dele sin kunnskap og sin samling med andre. Det er ingen grunn til å tro at det ligger annet enn en legitim opplysningsmotivasjon bak samlerens ønske om å få de over ti tusen gjenstandene i et eget hus.

Men det er sider ved initiativet som bør overveies. Reportasjen i Aftenposten 22.11. gir inntrykk av at museets tema skal være den annen verdenskrig, med spesiell vekt på den tyske nazismen. Det virker som om man tenker seg at uniformene, dolkene, medaljene m.m. vil utgjøre et slags skrekkabinett, som skal mane til ettertanke og danne en motvekt mot tendenser til høyre-radikalisme. Ikke bare det: En utstilling av dette kaliberet vil ifølge opphavsmannen «forandre historien». Mon det. Er det ikke mer nærliggende at en utstilling med elegante SS-uniformer, faner og våpen vil bli en relikviesamling for nazispirer? Hvis samlingen ikke i tilstrekkelig grad balanseres mot nazismens konkrete resultater – krig og folkemord – kan dette fort skje. Museet kan ende opp som et valfartssted for nynazister fra alle land, og det er vel ingen som mener det norske samfunn har ansvar for å finansiere slikt?

I den grad vi kan høste lærdom av historien, bør vi ta inn over oss at vi for all del ikke må estetisere nazismen. Nazistene var selv mestre i å skjule sin politiske ondskap bak flotte masse-

samlinger og spesialdesignede uniformer. Hvordan de klarte å forføre et helt folk, er noe ikke minst tyskerne stadig søker etter svar på. All den tid dette forblir noe av et mysterium, må vi unngå å vise frem uniformer båret av «kjendisene» fra den tiden, uten at vi samtidig viser medaljen(e)s uhyggelig bakside. Denne baksiden er dessverre ikke et kapittel som er lukket en gang for alle. Nazismen er det moderne Europas betente moralske problem. Hva vil nye generasjoner trekke ut av en utstilling av pietetsfullt konserverte nazieffekter, frie for skjemmende blod og tårer? Min antagelse er at en slik utstilling kan bidra til ufarliggjøring av, og i enkelte tilfelle tiltrekning mot, den tyske nazismen.

Det er ikke min hensikt å antyde at gjenstandene ikke bør komme på utstilling, ei heller å antyde at det offentlige ikke bør involvere seg i finansieringen av den. Satt i den korrekte tematiske rammen, har gjenstandene mye å fortelle oss. Derfor fremmer jeg følgende forslag: Utvid utstillingsfasilitetene og bemanningen på Grinimuseet og få samlingen inn der. Sammen med dette monumentet over praktisk menneskefiendtlighet vil de eikeløvskrannede ridderkorsene kunne gi et gløtt til forståelse av hvilket grusomt fenomen den tyske nazismen var.

oft. suppleren
20/11-08